

Наръчник по морално развитие

Редактиран от:

*Мелани Килън
Джудит Сметана*

Природата и моралното развитие

Питър Х. Кан Джуниър
Вашингтонски университет

Каквито и разногласия да съществуват относно моралността, а те са много, хората разбират че моралността се отнася до взаимоотношенията между хората. Дали същото е възможно да се каже и за отношенията на хората с природата? Или за отношенията с животните? С растенията? С водните животни? Със сушата? Със Земята? В тази глава разглеждаме емпиричната и концептуална литература относно разработките, които отговарят на тези въпроси. Нещо повече – аз вярвам, че тази литература подкрепя гледната точка, че природата оказва важна, ако не и основна роля в моралното развитие и моралният живот.

С работата си по тази глава изградих рамката на моралният домейн. Моралността включва традиционното морално развитие, така както е изложено от Пиаже (1932/1969) и Колбърг (1984), които се фокусират върху справедливостта, правата и свободите. Моралността също включва широк спектър от взаимодействия фокусирани върху дългосрочните отличителни черти на характера, добродетелта, човешкото процъфтяване и теологията, като задава въпроса какво е да си човек в пълният смисъл на думата и да изживееш живота си в пълнота, да търсиш моралните опорни точки на човешкият живот. Тази основополагаща гледна точка датира още от времето на Аристотел и разграничаването на човешките добродетели в “*Nichomachean Ethics*” (Никомахова етика, ред. – най-известната книга на Аристотел по етика) – добродетели като смелост, приятелство, въздържание, мъдрост и справедливост – е било изготвено от съвременни философи (Фуут, 1978, МакКинтайър, 1984, Уилямс, 1985) и психолози на развитието (Кембъл и Кристофър, 1996, Лауренцо, 2000).

Съдържанието на настоящата глава е следното: Първата част се занимава с литературата посветена на детското взаимодействие с животните, ролята на животните като медиатори в центровете за деца, развитието на морални мотиви спрямо заобикалящата среда и моралните активности свързани с околната среда при юношите. Втората част се фокусира върху поведението при общуване. В трета част на едно място е събрана литература, която предполага, че връзката с природата подобрява физическото и психично състояние на хората, както и качеството на живота. Четвърта част разширява последната идея и предлага информация, че хората, още от древни времена, не само израстват в природата, но те израстват с дивата природа и тази връзка с дивото е важна човешка нужда. В част пета се търси отговор на въпроса ако хората имат нужда от връзката си с природата, защо не оставят на мира дивата природа, ами я разрушават с такова постоянство? Накрая, в част шеста се предполага, че моларните връзки с природата не се развиват независимо от моралните отношения човек-човек, но диалектически се проникват взаимно в онтогенезата (онтогенеза – етапите от зачеването до раждането на човека).

Развитие на детския морал и връзката с природата

Ако за читателя е трудно да мисли за природата от позицията на моралното или за това как детето е в морална връзка с нечовешко същество, помислете за животните. Помислете за кучето. Ако ритнете куче, то ще почувства болка. Ако сритате камък, в повечето случаи вашият крак ще боли. Тогава ще отбележем, че чувствителността на кучето – неговата способност да почувства болка – представлява отговорност пред хората като тази например, че не може човек с морално чувство за безнаказаност да наранява домашно животно за собствено удоволствие. Тази чувствителност е в основата на различни философски теории за правата на животните. Например, Реган (1986), оспорва че „болката е болка“, независимо къде и при кого възниква. Ако братовчеда на вашият съсед ви причини болка, това е лошо, заради самото чувство на болка, което той ви е причинил. Ние не можем рационално да игнорираме или отхвърлим моралната връзка с болката, която кучето чувства. И все пак – как става така, че децата започват да се интересуват от чувствителността на животните?

В дълго проучване на деца в предучилищна възраст, Майерс (1998) се фокусира върху взаимоотношенията на децата от 3 до 6 годишна възраст с различни животни, включително куче, костенурка, морско свинче, златна рибка, гълъби, питони, шимпанзе, насекоми и катерички.

На база на бележките от проучването, интервютата и видео-заснеманите разговори, Майерс теоретизира, че малките деца започват да разбират, че животните показват четири свойства, които остават постоянни през различните интеракции:

- Реакция (кучето решава да яде и реагира),
- Въздействие (кучето очевидно се наслаждава от играта с детето),
- Организираност (кучето е способно да координира своите действия съобразно действията на детето),
- Непрекъснатост (повтаряемите кучешки интеракции стават регулирани чрез взаимоотношенията с детето).

Подобни опити правят възможно разбирането на детето, че животните имат собствено субективно състояние и може да се интересуват от взаимодействие с детето („моето куче иска да си играе с мен“). Във виждането на Майерс (1998), изводът е, че „животните са оптимално независими социални същества по времето на ранното им детство, предлагайки точната доза подобие към и различие от човешкото поведение и други животински поведения, за да ангажира детето. Критично важното е, че животните са социални същества...защото показват маркерите, че те са истински субективни същества“.

Понеже децата разбират, че животните са социални същества, животните могат да се превърнат в извор на приятелство и подкрепа. Например Ковърт, Вирен, Кейт и Нелсън (1985), откриват че 75% от децата в тяхното изследване на възраст между 10 и 14 години, казват че те се търсят общуване със своите домашни любимци, когато са тъжни. Още по-обобщаващо, Мелсън (2001) пише в своето изследване за животните в живота на децата, че „една от най-важните за децата, но все още неразпознатата функция на домашните любимци – от кучетата до златните рибки – е тяхното активно присъствие... Това постоянно наличие е може би основната причина повечето деца да казват с гордост „Моят най-добър приятел“ ... Тяхната респонсивна близост помагат на детето да се чувства по-малко самотно, по начин, по който играчките и игрите, телевизията или видеото, дори интерактивните медии, не могат“.

Детското разбиране, че животните са социални същества също така води и до това, че поне някои деца имат морално споразумение към животните. Едно 4-годишно момиченце в изследването на Майерс например казва, че е лошо да стиснеш паяк „защото, той трябва да е свободен“. Майерс също така открива, че често децата от предучилищна възраст изразяват морална чувствителност спрямо нараняването на животни. Например в една бележка от изследването, Майерс е записал изразите, които две деца са използвали, за да изразят емоциите и желанията на животното, като причина защо костенурката скрива глава обратно в корубата си, след като децата са докоснали опашката ѝ: „Може би... защото е изплашена. Може би, тя не иска ние да правим това“.

В друга литература Кан и Фрийдмън (1995), интервюират 72 афро-американски деца от голям град от първи с добри икономически условия. Децата са от трети и пети клас и интервюто се отнася до техните виждания и ценности. Резултатите показват, че 84% от децата смятат животните за важна част от своя живот. Техните причини в 11% от случаите се отнасят до емпатичната им преценка и съображения, подобни на това, че животните имат свои права и присъщи ценности. Например едно дете от пети клас казва, че е лошо да се изхърлят боклуци в местните водни канали, защото „Рибките искат да живеят свободни, точно както ние искаме да живеем свободни... Те трябва да живеят на свобода, защото на тях не им харесва да живеят в толкова замърсена среда, в която те измират всеки ден“. Това означава, че децата не само отчитат желанията на рибите („те искат да живеят свободни“), но разширява тези желания до съждение за хората, за да се уважи това желание (да не се замърсяват водоемите), защото това ще нанесе вреда на рибите („има толкова много замърсяване, че те измират всеки ден“).

Моралните измерения на връзката на децата с животните е отразена достатъчно добре и в терапевтичната литература. Например Катчър и Уилкинс (1993, 1998, 2000), се ангажират вече повече от десетилетие в изследвания на деца с аутизъм, разстройства на развитието, дефицит на вниманието и хиперактивност, нарушения в поведението и деца с нарушения в противопоставянето, като изучават структурните интервенции при взаимодействието на тези деца с животните. Катчър и Уилкинс откриват, че тези деца с постоянство усвояват знанията, нужни им, за се грижат за животните. Нещо повече, при заниманията на децата с тях, децата демонстрират разширен обхват на тези знания, намалено враждебно и агресивно поведение и повишено кооперативно поведение. Всъщност, знанията и грижата, които показват тези деца докато се грижат за животни, водят до там, че посетителите често питат „Защо тези деца са поставени на това лечение?“. От една страна обяснението може да се държи на това, че животните, по думите на Майрс (1998) „притежават по-малък потенциал (в сравнение с хората) за измама, съревнование, манипулация, предателство и отхвърляне“. Катчър (2002) например, докладва, че когато децата са били ухапвани от малки гризачи (а това се е случвало често), те „обяснявали ухапването като защитно: „Той беше изплашен“, „Аз го стисках много силно“, „Аз посегнах в клетката твърде бързо“. Според Катчър тези деца също така „приемат авторитета на зоо-инструкторите като валидни, а не като наложени от институционален контрол“.

Моралната връзка на децата с природата може да започва с животните, но не свършва с това. Като минимум изглежда децата понякога имат разсъждение и към нас самите, спрямо човешката непостоянна природа. Например в серия от проучвания Кан и неговите колеги (Хоув, Кан и Фрийдмън, 1996, Кан 1997, Кан и Фрийдмън 1995, Кан и Лоренцо, 2002), изучават моралните мотиви на децата, описани в основната социална литература на Туриел (1983, 1998), на Нучи (1981, 1996), на Сметана (1983, 1995) и други, в които моралното задължение се базира отчасти на критериите за преценка на предписанията (действието е под внимание на преценката, а не заради самите правила), съдържанието на самите тези правила (действието се оценява като неприемливо, въпреки че правилата го постановяват като такова) и генерализация (действията не са приемливи от друга държава, дори и когато населението на тази държава ги узаконява). Базирайки се на тези критерии за преценка и в съответствие с моралните възприятия на децата, резултатите при различните популации показват, че по-голямата част от децата имат мнени в моралното задължение да не се изхвърлят боклуци във водните басейни. Много често мотивите на децата се фокусират върху вредата, която подобни действия ще донесат за хората и животните, живеещи в и чрез тези водни ресурси. Но също така понякога децата изразяват загриженост за замърсената природа. Например едно афро-американско дете от пети клас в Хюстън, Тексас, казва че не е добре да се изхвърлят боклуци в местният водоем, защото „Водата е нещо, което природата е създала. Природата не е направила водата лилава. Не бива хората да разрушават нещо, което природата е създала“ (Кан, 1999). По същият начин едно бразилско дете от пети клас, живеещо в село близо до водите на амазонската река, казва че е нещо лошо да се изхвърлят боклуци в тяхната река, „Защото реката не е създадена да се изхвърля боклук в нея, реката принадлежи на природата“. И в двата случая децата предлагат морална концепция (по термините на телеологията) за крайностите спрямо природата и за правилното отношение към нея.

Тази литература – макар и през последните години само предупреждаваща – че децата развиват морална връзка със (и са ангажирани чрез морални мотиви за) съзнателната и несъзнаваната природа. Също така природата представлява мощна област, изпълнена със съдържание, която структурира морално възпитание. В тази връзка имайте предид и лекциите на Томашоу (2002) пред студентите му в Ню Хемпшир. Вместо да им преподава за проблемите на околната среда, тя намира смисъл в това, да ги ангажира в решаването на истински задачи свързани с темата. По-специално тя ги е ангажирала в намирането на приложение за парцел от 287 акра воден парк, който местната управа се чудел какво да прави. Томашоу работела с

градската управа и с малки обществени групи, с помощта на които било постигнато съгласие парка да се предостави на млади учащи юноши, които да преценят какво да се направи с това парче земя. Следвайки това споразумение юношите отделили много време в събиране, сортиране и обработване на данни (включително доста време прекарвали в самият парцел и околните територии). Те разработили алтернативен план за управлението на тази земя и се обединили около едно нещо: че хората трябва да могат да се придвижват през парцела, но не бива да навлизат в него, за да не навредят на местната флора и фауна. На следващата среща на градският съвет, бордът на съветниците извещал, че общината е получила финансиране за изграждане на пешеходна зона в пределите на въпросният парцел.

Това довело до разгорещени спорове, докато в един момент говорителят на юношите, участвали в работата по проекта, не се изправил и не взел думата:

„Не става въпрос за пешеходната зона... Става въпрос за факта, че ни включихте като граждани, които ще участват при вземането на това решение. Не взехме лесно решението да участваме. Но дадохме най-доброто от себе си, за да извършим проучванията и предоставихме решение, което да е добро и за тази земя, и за хората на Кийни. Вие просто трябва да ни повярвате и да спазите своето обещание. Това ще покаже, че вие наистина ни считате за част от този град и че ние действително заслужаваме възможността да вземем решение, което ще се отрази на мястото, в което живеем. Вашето решение да ни включите или не, ще определи нашето обвързване с бъдещето на този град и при вземането на обществени решения“.

Това изказване помогнало да се успокоят страстите при обсъждането на градският съвет и да се постанови дългосрочна програма, в която юношите били помолени да управляват още седем други парцела на общината. В този конкретен случай, защитата на природата е била в резултат на моралното образование, а не заради общността на самият град. На тези юноши им е била дадена истинската власт да задвижат промяна и да носят отговорност, да работят в екип, да разучат и разберат гледните точки на всички, които притежавали част от тази земя, както и да надградят своята общност на социално и политическо ниво.

Консервационно поведение

В общуването между хората, действията често се определят от гледна точка на моралното, дори и ако потенциалната вреда ще е малка. Например ако аз открадна вашият химикал, повечето хора ще заключат, че моето действие е лошо от морална гледна точка. В контраст, при отношенията човек-природа вредата сама по себе си често играе критична роля при определянето на дадено действие като неприемливо от морална гледна точка. Например, ако аз събера няколко клони в гората, за да си напаля огън, повечето хора ще кажат, че това е приемливо. В същото време, ако това действие е извършено от хиляди хора на едно и също място в дадена гора, в резултат това води до обезлесяване и екологичен колапс в тази гора. В този нов контекст много хора биха променили мнението си и ще заключат, че единичните действия също са неприемливи от морална гледна точка. Основното тук е, че ние живеем в свят на увеличаващо се население и намаляващи природни ресурси. В заключение опазването на природата се е превърнало в морално задължение и ние всички трябва да внимаваме.

Класическите изследвания за поведение на опазване (консервационно поведение) се фокусират върху поведението за рециклиране. Например Де Юнг (1989) проучва гледната точка на 32-ма рециклиращи и 59 човека, които не рециклират. Той открива, че и двете групи са близки по отношение на нуждата от рециклиране на отпадъците, близки са и спрямо

моралните подбуди за тези действия и спрямо степента, в която смятат рециклирането за важно. Но групите се различават спрямо степента, до която изискват информация за рециклирането. Хората, които не рециклират казват, че не им достига информация за това как да рециклират (например колко време и пространство ще изисква това рециклиране, как трябва да бъдат подготвени материалите и къде да отидат за съвети). Де Юнг предполага, че опит за мотивация на хората да рециклират, отношението им често може да е по-небрежно дори и при подходяща информация. Други проучвания се фокусират върху промяната на поведението на хората спрямо рециклирането, като контролират структурата на наградите (Даймънд и Лоули, 1991) и силата на комуникацията относно важноста на рециклирането. На всякъде другаде в литературата, изследванията се фокусират върху опазването на водата и енергията (Бърн и Оскамп, 1986). Например Мур, Мърфи и Уотсън (1994), откриват че за период от три години опазването на водите се е повишило в резултат на медийното внимание и повишената цена на водата. Също така откриват, че докладите за консервационно поведение може да се предвидят по-добре, ако регулярно се обръща внимание върху темата и това внимание не се влияе толкова от досегашните знания. Почти същото подчертават и Брандън, и Люис (1999), които доказват, че доходите и демографското разположение не влияят върху повишаване на консервационното поведение, но вниманието за околната среда го прави (съчетано с обратна връзка за влиянието на това поведение върху околната среда).

Изследвани са много фактори, които могат да доведат или да предскажат консервационно поведение. Тези фактори включват:

- загриженост за околната среда (Дънлап, Венлиър, Мертиг и Джоунс, 2000),
- декларирано внимание (Мур, 1994),
- изборът за начина на живот (Леонард-Бъртън, 1994),
- информиращи техники (Де Юнг, 1989, Вининг и Ебрео, 1990),
- техники за позитивна мотивация (Де Юнг и Каплан, 1985/1986),
- внимание върху околната среда (Гуагнано, Диетс и Стърн, 1995; Кейсър, Волфинг и Фърер, 1999; Уорнър, 1995),
- ценности (Шултс и Залезни, 1999; Шварц, 1994; Уининг и Ебрео, 1992),
- и удовлетворение (Де Юнг, 1985/1986; Лий и Де Юнг, 1994).

Вероятно най-значимото откритие на всички изброени проучвания е, че всички тези фактори са само слабо свързани с поведение насочено към околната среда (Вининг и Ебрео, 2002). Сравнявайки голям брой проучвания направени в тази област, защо това не е довело до по-генерални и важни резултати? Единият отговор е, че те са били слабо обслужени относно акцента върху поведението, предвижданията и простите каузални връзки, ако в тези проучвания е имало влияние от директни външни фактори (като например икономическите щети) или вътрешни фактори (като ценностите), които обясняват консервационното поведение. Но както социалните теоретици често оспорват, социалното поведение е свързано с различни форми на аргументиране в дадена група (вертикална организация) и координация на аргументите на различните групи (хоризонтална организация). Например при повторен анализ на експеримента на Милграм, Тюриел (1983) доказва, че решенията на субектите са постоянни не само за моралните възгледи на самите субекти в експеримента, но и влияят с постоянство върху социалните морални съображения. Подобно консервационно поведение не бива твърде много да се обвързва със специфични преценки, но да се постави във връзка със структурната организация на социалното знание.

Другият отговор е свързан с факта, че консервационното поведение не е затвърдено в рамката на развитието. Например в ревиюта на Вининг и Ебрео (2002) за литературата, свързана с теоретичните и методологични перспективи на консервационното поведение, думите дете и

деца, не присъстват нито веднъж. Има поне две причини това отсъствие да е доста проблематично. Първата е, че за да предизвикаш социален ефект, е нужно да се повлияе на децата и да ги ангажираме с постоянство върху предизвикателствата и важноста на темата, като по този начин ги поставим в позиция на отговорни граждани и лидери. Този аргумент изглежда очевиден: Обучете децата. И направете изследвания заедно с децата, за да разширите обучителният им процес. Втората причина се отнася до критиката, която беше подчертана в областта на консервационното поведение, защото тя внася малка или никаква основа за ново и силно теоретизиране (Вининг и Ебрео, 2002). Това което аз бих предположил, следвайки генетичната епистиомология въведена от Пиаже (1971а, 1972в), е че психологическите теории постигат валидност, когато основните конструкти са оформени чрез диалектика между философските категории на знание и техният психологически произход. Например относно моралната тема, не е достатъчно да кажем, че това, което „е“ не води до „трябва“ (естественният неуспех) и след това да се ангажираме в относително спекулативно философско теоретизиране за това какво изиска моралът. Вместо това все по-често се отчита, че „трябва“, също така предполага „мога“ – ето така философските теории за морала трябва да бъдат изградени, отчитайки моралното развитие и моралните възможности (Шефлер, 1986, 1992, Уилямс, 1985). Какво означава това за областта на консервационното поведение – че в тази област трябва да се обърне повече внимание на нейните основополагащи конструкти (дори да се разгледа въпросът дали думата „поведение“ описва най-добре темата) и първообразите на развитието.

Свързаност с природата за физическо и психическо здраве

Всички морални теории взимат на сериозно физическото и психично здраве на човека. Причинно-следствените теории например го правят вероятно, защото това директно поставя рамката на теорията кое взаимодействие на хората, произвежда най-добър ефект за тях (преценено от лична гледна точка, даваща еднаква тежест на интересите на всички), където „най-доброто“ е тясно свързано с това, което е физически и психически най-доброто за хората (Шефлер, 1988, Сمارт и Уилямс, 1973). По подобен начин деонтологичните теории до голяма степен са загрижени за правата и свободите, защото тези въпроси влияят върху човешкото физическо и психично здраве (Бийлър, 1978). С други думи, какво подобряване на човешкото физическо и психично здраве е необходимо за моралната теория и в тази връзка засяга всеки, който иска да помага на другите и на обществото като цяло.

Предположението, което искам да направя е, че връзката ни с природата укрепва физическото и психичното ни здраве; и тази връзка често пъти е търсена при отчитане на психологическото развитие на хората. Като отправна точка, подкрепяща това изказване, имам предвид проучване проведено от Улрих (1984), който е изследвал потенциалните разлики при възстановяването на пациенти след операция на жлъчка, в зависимост от това дали пациентите са били настанени в стая с изглед към природата или гледката им е била към кафява тухлена стена. Пациентите били сравнявани и по свързани променливи, които могат да окажат ефект върху възстановяването (възраст, пол, тегло, тютюнопушене и предишни хоспитализации). Резултатите показали, че „пациентите, които имали гледка към природата, се възстановявали по-бързо и имали далеч по-малко негативни коментари относно отношението на сестрите към тях“ и при тях има занижена тенденция за пост-оперативни усложнения като постоянно главоболие или болка, изискваща медикаменти. В същото време, за „пациентите с изглед към тухлена стена, били нужни много повече инжекции с обезболяващи и в сравнение с пациентите с изглед към природата, по-често приемали орални аналгетици като ацетаминофен“.

Други проучвания също доказват благоприятният ефект на природата при възстановяване, независимо дали те я виждат пряко или природата е визуално представена. Например Муур (1982, цитиран от Улрих, 1993) изследва, че затворниците чиито килии са с изглед към близките ферми, имат нужда от далеч по-малко медицински грижи спрямо затворниците, чиито килии са обърнати към вътрешният двор на затвора. В една дентална клиника Хеерваген (1990), представя пациенти, които при някои свои посещения могат да гледат към голяма картина с пейзаж, спрямо тухните преживявания при посещения, когато не им е предоставена подобна картина. Данните за пациентите включвали и измервания на кръвното им налягане и техният собствен рейтинг на болката. Резултатите подсказват, че пациентите докладвали по-малко стрес в дните, когато можели да наблюдават нарисуваният пейзаж. В друго изследване Улрих и неговите колеги (1991), предоставят на 120 участници стресиращ филм и след това различни записи на разнообразни природни или градски пейзажи. Те събрали данни за възстановяването на участниците от стреса, чрез самоотчетни скали на афектираност, както и записали пулса, кръвното им налягане, свиването на мускулите и потенето. Събрани заедно, техните резултати показали, че „възстановяването от стрес е по-бързо и по-пълно при участниците, на които били показани записи на гледки от природата, спрямо тези, на които били показани градски пейзажи“.

Изглежда, че природата до голяма степен способства за възстановяването, но природата не е хомогенен конструкт и явно някои форми на природата влияят на възстановяването повече от други. Например Улрих и Ландън (1990) провеждат проучване на 166 пациента, на които им предстояла операция на сърцето. На произволен принцип на една част от тях били предоставени два различни типа природни картини (на единият гледка към отворен воден басейн, а на другата природна сцена), а на другата група пациенти предоставили абстрактна картина. На контролна група предоставили бял панел или напълно липсвала картина. Тяхното проучване показва, че пациентите, на които била показвана картина с гледка от природата, изпитвали много по-малко пост-оперативни тревоги, спрямо контролната група от пациенти или тези, на които били показвани абстрактни изображения.

Каплан и Каплан са подхождали към тази тема от друг ъгъл, но резултатите са подобни. Те изследвали личните предпочитания към различни видове пейзажи. Те открили например, че пейзажите със спокойно движеща се вода „са високо ценен елемент в един пейзаж“. По същият начин били предпочитани „отворени пейзажи, дефинирани от мека текстура на почвата и дървета, които помагат да се определи дълбочината на сцената“. Каплан и Каплан, определят тези пейзажи като „пейзаж на парк, морава с дървета или савана“. От друга страна, те отчитат, че хората рядко предпочитат блоковите композиции, като буйни храсти и растения, доминиращи цялата сцена. Тези открития не изглеждат пряко свързани с широка гама от съревноваващи се обяснения, като знания за средата, градските срещу селските райони или отглеждането ни в такива.

Защо предпочитанията на хората към природата са стигнали до тук? Ранно проучване на Волхил (1968), предоставя силни доказателства, че средното ниво на комплексност – богатството или броят на различните обекти в сцената – много добре обяснява предпочитанията ни към околната среда. Каплан и Каплан тук отчасти намират подкрепа за своята хипотеза, че хората не предпочитат опростените сцени. Те заключват, „че е достатъчно ясно, че предпочитана е експерименталната естетика, вместо оптималната комплексност“. Каплан и Каплан откриват, че при предпочитане на даден пейзаж изследваните лица „са силно повлияни от функционалността в даден аранжирмент. Това са индикатори за възможностите за навлизане в аранжирмента, за получаване на информация и как дадена ориентация или наклонности се оказват витални атрибути“. В частност две важни характеристики на пейзажа оказват най-силно влияние. Едната характеристика те наричат „отчетливост“. Тези пейзажи

предоставят визуален достъп, но с използване на различни и разнообразни обекти, за да се открие пейзажа. Втората характеристика те наричат „тайнственост“ – тези картини може да доставят повече информация при повторно разглеждане или при смяна на гледната точка. Тези пейзажи включват вити пътечки, поточета и зони изпълнени със светлина, частично закрити от някакъв обект.

Освен със здравословни пейзажи, хората контактуват и с животни, които също могат да предоставят оздравителен ефект върху физиката и психиката на хората. Можем да вземе за пример обичайните аквариуми в чакалните на денталните клиници. Дали тези аквариуми влияят на обичайни културни мероприятия? В прост експеримент Катчър, Фрийдман, Бек и Линч (1983) извеждат заключението, че наблюдаването на аквариум води до намаляване на кръвното налягане до нивата, които има налягането при почивка, като тези резултати били еквивалентни и за хипертониците, и за нормалните участници. В много по-подробен експеримент Кетчър, Сийгъл и Бек (1984), изучават влиянието на аквариумните обитатели върху пациенти, които преживяват лицево-челюстна операция. След операцията, хирургът (който не е бил предупреждаван за експеримента), също е участвал в проучване на нивото на комфорт за пациента, като такова проучване е провеждано и за самият пациент. Резултатите показват, че наблюдаване на аквариума по време на операцията е имало ефект на хипноза, относно отпускането на пациентите и е повишило тяхното ниво на комфорт по време на операцията. В друго проучване (Бек и Кетчър, 1996), изследователите проучват влиянието на домашни любимци при лечение на сърдечни заболявания. Проследявайки 92-ма пациента и отчитайки социалните променливи, които могат да повлияят върху смъртността при сърдечно заболяване, било открито че нивото на смъртност при хора с домашни любимци било една трета от това, при хора без такива. Също така контактът с животните позитивно повлиява хората, които имат органи или функциониращи ментални разстройства. Например хиляди клинични доклади показват, че когато животните навлязат в живота на възрастни пациенти с хроничен мозъчен синдром (който е следствие от синдрома на Алцхаймер или артеросклероза), тези пациенти се усмихват и се смеят повече и са по-малко враждебни към хората, които се грижат за тях, стават и по-социално комуникативни. Множество изследвания показват, че чрез взаимодействието с животни, децата с аутизъм стават по-фокусирани, по-общителни, изпитват повече положителни емоции и се подобрява речта им.

В произведението си Каплан и Каплан, които обединяват на едно място стотици проучвания, те стигат до заключението, че „незабавните позитивни ефекти от досега ни с природата, включват въудошевlenie, релаксация и понижени нива на стрес. В допълнение резултатите показват, че физическото здраве се повлиява от тези контакти с природата. Хората с пряк достъп до природата са по-здрави, в сравнение с други индивиди. В дългосрочен план, индиректните ефекти включват „повишени нива на удовлетворение от домът на индивида, неговата работа и от живота като цяло“. Каплан и Каплан записват: „Природата може да бъде заместена от някое велико технологично постижение. Но тя е съществената връзка между хората и другите живи същества, затова естествената природна среда никога не може да бъде заместена“.

Връзката ни с дивото и човешкото израстване

Някои учени се фокусират не само върху ползите за физическото и психично здраве при връзката ни с природата, но и хипотетизират, че хората встъпват в зряла възраст в компанията на дивото – дивите животни и дивите, девствени пейзажи – и че тази връзка с дивото все още представлява основна човешка нужда.

Шепърд (1978, 1995, 1996, 1998) е един от най-силните поддръжници на тази идея. Например Шепърд пише, че трансформацията на обществото от ловци към земеделци, което се е случило през последните дванадесет хиляди години, е невероятно от гледна точка „на човешката история, която започва с появата на Хомо Сапиенса преди петдесет хиляди години, с появата на нашият предшественик Хомо преди два милиона години, и при появата на нашите братовчеди Хоминидите, преди шест милиона години“. Шепърд казва, че дивите животни били първият обект на класифициращо мислене и че „човешките същества започнали да мечтаят, да действат, да мислят и не биха били напълно себе си без дивите животни“. Шепърд е бил наясно с проучванията, които отбелязах по-рано, но неговата гледна точка е различна. Според Шепърд „домашните животни са биологични роби, които реагират“ спрямо нашите желания и не са „великолепен подарък от живота, а вместо това са компенсация за нещата, които ни липсват“, „фрагменти, от времената, в които човекът е изпитвал дълбок респект към животните“.

Търнър (1996), подобно на Шепърд, влага страст в обичайно хапливите си изрази относно загубата на дивото и нашето приемане на тези бедни заместители:

„Ние посещаваме зоопарка или Морски свят, за да видим диви животни, но те са опитомени, зависими, кротки. Ние не можем да научим нищо за техният естествен живот в природата. Не можем да ги видим да ловуват или да събират храна. Не можем да ги видим как се чифтосват. Не можем да ги видим как си взаимодействат с другите видове. Не можем да ги видим как си взаимодействат в своя хабитат. Техният брой и техните движения са предопределени от човешките очертания. Ние ги виждаме контролирани. Виждаме ги тренирани. В повечето случаи те са оттегчени, апатични и вяли, точно толкова, колкото и хората дошли, за да ги наблюдават. Ако ние отидем да видим дивите животни в горите, ние ще бъдем предпазени от бусовете, от ленд роувърите и наблюдателните кули. Ние ще сме отделени от всякакъв директен контакт с дивото, което сме дошли да опознаем.“

Търнър симпатизира на дивите земи и определя едно място като „диво“, „когато е подредено от собствени принципи на организация. Местните хора обикновено само „пасват“ на тази подредба, но не я контролират. По-нататък Търнър се аргументира, че тези диви места имат своя „автономия“, която не позволява радикална отделеност от останалите, но „взаимосвързаността между видовете води до взаимодействие и отговор“, които създават възможност за промяна и свобода. Тук Търнър, както го правят и Пиаже, а и Колбърг, подчертава, че автономията не означава, че „всичко тече“ от само себе си, но е въпрос на самоорганизация и саморегулация. Автономията е постигната, според Търнър, когато възрастните не контролират земята и животните. В теориите на Пиаже и Колбърг, автономията е постигната, когато възрастните взаимодействат с децата. Както Търнър казва – „най-важната точка, независимо за каква автономия говорим – човешката свобода, собствената земя, система за доставки – най-важно е, че всички те са несъвместими с външна система за контрол“. Поради тази причина Търнър се аргументира против повечето от действията, поддържани от

екологични организации, било то на мениджъри на дивата природа, било то на консервационните биолози. Ето какво казва:

„Ние се нуждаем от повече дива природа, от огромен естествен хабитат, а не от повече техническа информация за дивото. Защо не работим в области, в които са ограничени всички форми на човешко влияние: без консервационни стратегии, без дизайн на дивото, без пътища, без пътеки, без сателитно следене, без прелитания с хеликоптер, без радио сигнали, без измервателни устройства, без фотографии, без GPS данни, без топографски карти. Нека всеки хабитат, който може да бъде запазен, да бъде оставен сам на себе си, на самоорганизация колкото повече е възможно. Нека позволим на дивата природа да стане празно място на нашите карти отново“.

На фона на тази възможност за „само-подивяваща земя“, става твърде ясно как страхът от естественото играе важна роля в човешкото преживяване на дивото. Страхът може да ни подпомогне да разберем, че не контролираме напълно, но сме част от взаимносвързани системи. Търнър записва „да преживееш дивото във възможно най-интимен, сакрален начин, да разбереш, че е обусловено от важната връзка между вниманието, възприятието, езика на тялото, химическите процеси и емоциите. Което означава, че чувстваш себе си като част от биологическата подредба, позната ни като хранителна верига, може би дори ще се чувстваш нечия плячка“. Страхът разбира се, е само един от аспектите на човешкото изживяване на дивото, но е важен заради един парадокс – докато хората се опитват да намалят страшните взаимодействия в живота си и да оцелеят, могат да подхранят своето собствено здраве. Едно частично обяснение на този парадокс е, че страхът от естествената природа се чувства по различен начин от страхът към хора или в среда изградена от хората.

Психологическите данни подкрепят това предположение. В серия от проучвания Оман и неговите колеги (Оман, 1979, Оман, Димбърг и Ост, 1985, Оман, Ериксон и Лофбърг, 1975), създават версия на експеримента на Павлов, като първо те контролират реакциите при показване на различни обекти – едните са естествено свързани със страха (като змии и паяци) или са неутрални стимули (като геометрични фигури) и придружават всеки отделен слайд на презентацията с малък електрически шок. След това изследователите представили същите слайдове още десет-петнадесет пъти, но без да придружават всеки слайд с електрошок. Базирайки се на измерванията за изпотяването на кожата и сърдечната честота, те измерили нивото на страхов отговор. Резултатите показали, че естествените стимули свързани със страха, били много по-устойчиви на изчезване (забравяне), от неутралните стимули.

Подобни открития са направени, когато змиите и паяците били заменени от опасни човешки изобретения като пистолети и преплетени електрически кабели (Хуук, Хоудс и Ланг, 1986, Хугдал и Каркър, 1981). Подобни резултати били постигнати и когато са представени позитивни стимули. Например Оман модифицира експеримента, като след фазата за изучаване (тази с електрошока), на участниците са представени същите слайдове за 15 до 30 милисекунди (така че не може да се разпознае какво точно има на слайдовете) и веднага след това слайдът бил „замаскиран“ с друг стимул.

Резултатите показали, че нашите естествени стимули свързани със страха (змиите и паяците), но не и останалите стимули, могат да доведат до силен психологически отговор (виж Улрих (1993) за преглед на основата на това изследване).

Предположението е, че:

- a) Хората разграничават различен тип страх при взаимодействие с дивата природа и с хора;
- b) Изпитването на страх от дивата природа, с ограничения на този страх, е част от формирането на здравословно психологическо функциониране.

Тези предположения помогнали за структуриране на изследване ръководено от Кан, Сандерс и Майерс (2001), което било проведено в зоопаркът Брукфийлд, близо до Чикаго, Илинойс. Проучването търси детската концепция за прилепите. Една от експозициите на зоопарка е къщата Австралия – тъмно, подобно на пещера място, дълго около 8 фута, през което хората трябва да преминат. В изложбената къща има прилепи. Една от най-забележителните възможности на тази експозиция е, че няма бариера между животните и публиката. Така, докато хората разглеждат мястото, те не само наблюдават и чуват прилепите, но чувстват тяхната незабавна поява. Всъщност, докато прилепите прелитат около най-тъмните кътчета на изложението, често прелитат и на сантиметри от хората. В този контекст, Кан и колегите му, разработили въпросници, с помощта на които интервюирали 120 деца от четири възрастови групи (от 6 до 7, от 9 до 10, от 12 до 13 и от 15 до 16-години). В един набор от открития, резултатите показали че почти всички деца изпитали някакъв страх от прилепите. Например, децата директно казали, че се страхуват от прилепите или вярват, че прилепите могат да ги наранят, че предпочитат да спят на места, където прилепите няма да могат да летят свободно наоколо. В същото време изглежда децата оценяват изпитването на този страх в живота си. Например те казват, че предпочитат австралийската къща да остане, така както си е (и зоопарка да не поставя електрическа преграда между прилепите и хората) или казват, че били повече нащрек в австралийската къща. Също така отхвърлят аналогията, че тяхното чувство на преживяването с прилепите е нещо подобно на чувството, което имат ако се разхождат сами в тъмна градска уличка през нощта. Ако изходим от перспективата на Търнър, този зоопарк предлага връзка с дивата природа и предлага някаква възможност за изследване на тази тема.

Генерализирана амнезия за околната среда

Ако човешкото преживяване на дивото – такова, което включва живот в присъствието на други саморегулиращи се системи – все още е основна нужда за човешкото развитие, то това не е нужда, която е добре разпозната от съвременните хора. А защо не е? Едно възможно обяснение е, че ние още като деца, съзряваме до възрастни в среда, която е разрушена и ние използваме тези условия като основа, на която изграждаме знание какво представлява нормална и здрава околна среда. Повратната точка тук идва с всяко следващо поколение, защото размерът на разрушенията върху природата расте, но всяко поколение приема като основа условията, които е заварило. Кан (1997, 1999, 2002), нарича този психологически феномен генерализирана амнезия за околната среда.

Прекурсорите на развитието на такава амнезия са отбелязани в изследването на Кан и Фрийдмън (1995), в което се изследват възгледите за околната среда и ценностите на икономически бедни афро-американски деца, живеещи в Хюстън, Тексас. Хюстън е един от най-замърсените градове на Съединените щати. Местните нефтени рафинерии влияят не само на замърсяването на въздуха в града. Местните реки могат да бъдат разглеждани повече като основни транспортни пътища, отколкото като водни басейни. Боклукът често може да се види

по протежението на местните реки. В този контекст, докато интервюират 72 деца от първи, трети и пети клас, Кан и Фрийдмън осъзнават, че почти всички деца разбират основната идея за замърсяването на въздуха, на водата и относно боклуците, докато в статистиката само няколко деца вярват, че Хюстън е имал тези проблеми от само себе си. Тези открития подкрепят предположението, че децата построяват основа за нормалност на околната среда в контекста на нездравословната такава.

При много събития, докато изнася публични лекции Пайл (2002), питал своята аудитория дали участниците си спомнят специфично място от природата, от годините на своето детство, място „което те са използвали често, за да играят, да изследват, да скачат или за да размишляват; малко местенце, на което да са ходили заедно, за да строят кули, за да хващат чудовища и да се въргалат във водата и калта“. Повечето хора могат да си спомнят такова място. След това е питал своята аудитория, колко от тях могат сега да се завърнат на това специално място от своето детство и да го открият недокоснато. Много малко от тях можели. Повечето осъзнавали това откритие като фрустриращо. Пайл казва, че хората не само, че се нуждаят от големи диви местенца, но и от недокоснати местности, за да се свързват с природата. Тези местности, според Пайл, ни предпазват от изчезване на инстинктите, чрез взаимодействието ни с богати екосистеми, което би довело до намалена заглиженост за тяхното опазване, каквото от друга страна би довело до последващо намаляване на взаимодействие с природата. Този спад на взаимодействието ни с природата е цикъл, при който оскъдната ни връзка с природата, води до още по-оскъдна връзка с нея.

Фредстън (2001), също подчертава проблема на генерализираната амнезия за околната среда в свое проучване, което е продължило десетилития, проведено относно 20 хиляди мили от най-дивите брегове на арктическите води. При едно от нейните пътувания до Норвегия, тя споменава, че по-голямата част от норвежката среда, построена от хората, много прилича на повечето градове в Аляска (където тя живее). Но тя добавя:

Дори невероятно красивите части на норвежкия бряг, изпращат посетителите от развитите части на Европа, направо в стерилен свят, който ни плаши до смърт. Той ни кара да осъзнаем, че вековете на създаване на човешките хабитати, променят земята, но също променят и нашето възприятие за конституцията на природата. Когато не ни липсва това, което отсъства и което никога не сме знаели, че е било там, ние губим нашата основа за разпознаване на наистина дивото. В тази цивилизованост, природата ще се превърне в поредното човешко изобретение.

Фредстън след това разпознава, че „норвегификацията в Аляска е очевидна, проект, който едновременно обхваща всеки път, всеки мост, всяка къща построена там, където никой не е бил преди“.

Проблемът на генерализираната амнезия за средата предлага важна област за бъдещо семантично проучване. Линията на изследването може да включва фокус върху това, какво знаят децата за проблемите на околната среда и да достигне до експериментално познание, за това, което Де Врие нарича „училищно полиране“ – подобно на пътищата за запомняне на екологичните проблеми. Например Хенд (1997) документира, че преди хиляди години горите в Хайлендс, Шотландия, били „най-величествените на Земята“. Днес те са едни от най-обезлесените гори на Земята. В същото време, според Хенд, днешните шотландци нямат концепция за гората, за нейната красота и величие. Това е забравяне, което се пресича през поколенията. Третата линия на изследване може да се фокусира върху културните различия. Ако, както се предполага, генерализираната амнезия за околната среда е обвързана с отчитане на конструктивисткото формиране на познание, то значи би трябвало да се появява по целият свят.

Моралната диалектика между видовете

Една категория от психологическото развитие понякога се занимава с *наивна биология* (Инагаки и Хатано, 2002), или *фолклорна биология* (Кери, 1995; Медин и Атран, 1999). Тя се фокусира върху детското възприятие на биологичният свят (Кери, 1985, Джелман, 2003; Джелман, Спелке и Мек, 1983). Едно от откритията е, че малките деца се ангажират в упражненията по персонификация, което ни препраща към „техните опити да предскажат и обяснят поведението и ограниченията на животните и растенията, използвайки своето относително богато познание за хората“ (Инагаки и Хатано, 2002). Например пет-годишно момче в изследването на Инагаки и Хатано казва: „Ние не можем да го държим (за заек) завинаги с тази големина. Защото и аз, ако бях заек, щях да съм пет-годишен и щях да ставам все по-голям и по-голям“. Тук детето прилага своето познание за човешкият растеж и го съотнася към животното.

С други думи, тук можем да видим колко нелинейно е развитието, когато го съотнесем с моралната област. Представете си например четири-годишният Джон, който мачка ушите и носа на своя ретрийвър. Децата правят подобни неща. В отговор кучето нежно захваща Джон и след това се премества. Джон след това се опитва да мачка носа и ушите на по-големият си брат, но той не е толкова нежен и отблъсква по-грубо ръката на брат си преди да се премести. Ние можем да използваме това събитие, този единичен отпечатък във времето, като събираме на едно място такива събития, при които Джон изгражда подобна връзка с две различни същества: с куче и с човек. След това си представете, че Джон се опитва да седне на гърба на своето куче и отново кучето нежно го захваща и се премества. Но когато се опита да направи същото и с брат си, той открива, че понякога ще бъде изгонен. Това събитие е отправна точка, в която Джон конструира разбирането си за различията между кучето и човека, отново като единично събитие във времето. Предположението е, че при подобни открития и взаимодействия, които се случват ежедневно и на микрогенетично ниво, тези открития водят хората към директна конструкция от знания за между видовете отношения. Както Шепърд (1996) предполага: „За всички същества можем да кажем „Аз не съм това – и все пак изглежда то е част от мен... Взирайки се в животинското, ние разбираме кои сме ние и кои не сме“. И може да се добави, че ние откриваме какво е не-човешки свят и какво не е.

Доказателството за построяване на моралните подобия и разлики между видовете, можем да открием в проучването на Кан (1999), върху моралните доводи на околната среда и в частност неговата характеристика на две форми на биоцентрични доводи. Едната от тези форми е образувана от показване на изоморфните взаимовръзки. Тук децата сравняват различни същества (обичайно животни), директно с хората. Например едно дете казва: „Рибите искат да живеят свободно, също както и ние живеем свободно. Те трябва да живеят на свобода, защото на тях не им харесва да живеят в среда, в която е много замърсено и те измират всеки ден“. Това желание на животните („да живеят свободно“) изглежда е еквивалентно на желанието за свобода на хората и поради тази директна връзка децата стигат до заключението, че животните притежават същите морални права, както и хората. Подобни изоморфни взаимовръзки не бива да бъдат бъркани с персонификации, при които животно или растение се оприличава на човек или човешко качество; по-скоро тук моралната възможност (като тази за свобода) е съществено важна едновременно и за природата, и за хората, и на тази основа моралните принципи

(защитата на свободата) се прилагат еднакво към природата, и към хората („Рибите искат да живеят свободни, точно както и ние искаме да сме свободни“).

Втората форма на биоцентрично доказателство се пояснява чрез появата на транс-морфологични взаимовръзки. Например дете от пети клас казва: „Рибата се нуждае от същото уважение, както и ние. Рибите нямат същите неща като нас. Но те правят същите неща. Те нямат носове, но те имат хриле, с които да дишат и имат усти, както и ние имаме уста. И те имат очи, както ние имаме очи. И те имат същите прилики, както и ние имаме. Приликите са неща като това ти да имаш нещо различно, след това и аз да имам нещо, но то се оказва същото. Само изглежда различно“.

Това дете използва думата „прилики“, която използва в малко по-различен контекст, за да може да обясни, че в някои отношения рибите не са съвсем като хората (те нямат носове, както ние хората имаме), но за основните функции (като дишането и виждането), ние сме еднакви. Възщност то отива отвъд реципрочността на директно възприеманите характеристики, за да може да покаже моралната еднаквост, базирана на функционални притежания. Казано с други думи, чрез транс-морфичните доводи, детето сега е способно да координира подобията и разликите между видовете: едно постижение на развитието и ученето.

Междувидовата диалектика често може и често играе роля при разграничението между морално и неморално. Литературата показва близка връзка между насилието над деца, домашното насилие и насилието над животни (Асционе и Арков, 1999). В едно проучване на Куинлиск (1999), става ясно, че в семействата, за които е било докладвано домашно насилие, в 72% от случаите е отбелязано и насилие над животни. Някои от записаните коментари отбелязват: „Той уби птицата, само за да ни изплаши“. Или „Само защото закъснях, той сложи котката в микровълновата. Котката почина по-късно същата нощ“. Асционе и Арков предполагат, че насилието над животни, често е отдушник и е ранен индикатор за насилие, което може да ескалира в агресия и гняв спрямо други жертви“. Друга литература предполага, че подчертано агресивните действия спрямо животни са ранен индикатор за бъдеща психопатология при децата (Акров, 1999; Келерт и Фелтхаус, 1985) и че предразположението към насилие над животни, може да доведе до безчувствие на тези деца към хората (Асционе, 1993).

Тези случаи подчертават не/моралната диалектика на нивото на личността. Диалектиката става социална, когато определени групи от хора са оприличавани с животни и са третирани по подобен лош начин. Най-очевидно е документираното от Спийгъл (1988) в САЩ, подобие на отношението към афро-американците и животните. И животните, и афро-американците са поробени, жигосвани, ловени, транспортирани, стерилизирани и използвани без тяхното съгласие при болезнени и понякога смъртоносни медицински експерименти. Да вземем предвид някои от записаните от Спийгъл сравнителни позиции в други издания:

- 1а. „Конят по природа е много мързеливо животно“,
- 2в. „Негърът, ако бъде оставен сам на себе си, няма да работи, той ще се излежава и ще се пече на слънцето“,

- 2а. „Те казват, че плачът на кучетата, когато ги удрят, е като шум от малка струна, която е била докосната, но цялото тяло е безчувствено“,
- 2в. „Негрите ... нямат чувствителност до учудващо високи нива“,

3а. „Тренираното куче е изпълнено с радост и гордост“,

3в. „В условията на робството, извършеното насилие по законите на природата, ги развива и усъвършенства. В това отношение (негрите), се радват на най-висока степен на щастие и постигат висока степен на перфектност, доколкото тяхната природа е способна“,

4а. „Освен ако някой не е предварително подготвен за антропоморфизъм по отношение на животните, те не могат да имат права“,

4в. „Негрите нямат правата на белите, които хората да трябва да уважават“.

Някои от тези изказвания са били направени от безчувствени хора. Например едно от изказванията принадлежи на съдия Таней, член на Висшият съд на Съединените Щати, който е изслушвал случаят на Дред Скот. Той заключава, че „Негрите нямат правата на белите, които хората да трябва да уважават“.

Вратите пред бъдещите изследвания на между видовата диалектика изглеждат широко отворени. Ясно е, че те могат да се фокусират върху ранната онтогенеза, базовите морални механизми, по които децата конструират прилики и разлики между хората и природата. Може да се фокусират върху въпроса за измерванията на животните и хората чрез набор от конструкти (като например семейният конструкт) и така, както е закодиран той в обеществото. Чрез подобни изследвания мога да очаквам не само директна взаимовръзка (баща насилник ще бие не само сина си, но и кучето си), но и сложни взаимодействия, които може би трудно ще предположат заключенията на всяко изследване, в частност при тези на социално ниво.

За да илюстрирам тази точка, имам предвид изследването на Сакс (2000) за животните от Третият Райх. Както е добре известно, „нацистите са затваряли човешки същества, надписвали са ги с номера, обезличавали са ги и са ги поробвали, така както хората обичайно правели с животните“. Нацистите също така според Сакс, оперирали спрямо основополагаща парадигма, основана на хищници и плячка. Нацистката идеология боготвори животни като вълка и орела, но не проявява особена милост по отношение на тези, които трябва да убива. Всъщност нацистите спазват стриктно закона за защита на животните и имат детайлни предписания как те трябва да бъдат третирани, транспортирани, хранени и обгрижвани. Както Химлер казва, говорейки пред лидерите на СС през октомври 1943:

Независимо дали нациите живеят в просперитет или гладуват до смърт, аз се интересувам само до толкова, доколкото се нуждая от роби за нашата култура. Никога не бива да бъдем мекушави или сърдечни, когато не е необходимо; Това е ясно. Ние германците, които сме единствените хора на света, които имаме приемливо отношение към животните, ще приложим същото отношение и към тези човешки животни. Но е престъпление спрямо нашата собствена кръв да се тревожим за тях (Фест, 1970, цитиран от Сакс, 2000).

Изхождайки от Сакс, „неартикулираните от нацистите закони за защита на животните били съотнесени така, че хората да обмислят евтаназията като нещо положително. Обезличавайки и лишавайки хората от чувства, убийствата на животни отварят пътят към масовите убийства на човешки същества“.

Разбира се, нацистите можели да третират животните и много брутално. Например, „към някои членове на СС имало изискване да се грижат за немски овчарки в продължение на дванадесет седмици, а след това да обесят кучетата под наблюдението на офицер“. Но отново, подобна бруталност служела на по-голямата цел да лишат от чувства германците относно страдащите не-арийски животи“.

Заклучение

Добро поле за изследвания и сътрудничество лежи на кръстопътя между природното и моралното развитие. Тази разработка разкрива различни източници, включително такива от областта на психология на развитието, психология на средата, психо-физиология, социобиология, консервационно поведение, консервационна психология, еко-психология, човешка екология и обучение относно околната среда. Взети заедно, източниците сочат към една ясна посока.

Като Хомо Сапиенс, ние се развиваме в близък контакт с богата и разнообразна природна среда и до голяма степен, нещо което не се разпознава от съвременните хора, ние все още зависим от природата за нашето физическо и психично здраве. Както Дюбо (1968), пише: „Остава под въпрос дали човекът може да постигне физическо и ментално здраве, ако загуби контакта си с природните сили, които са оформили неговата биологична и ментална натура“ (цитиран от Шепърд, 1998). Подобна линия прокарват и Каплан и Каплан (1989), които казват, че като „психолози ние чухме малко за градините, за растенията, за горите и фермите. Може би този ресурс за постигане на здраве, щастие и завършеност беше negliжиран за твърде дълго време“. Нещо повече, важността на природата се разширява много над това. Както предполагат и други източници, при вазимодействието с животни, децата развиват емпатия и съставят конструкти за реципрочност и различия, които маркират човешката моралност. Децата през цялото време основават своята връзка с природата от перспективата на моралното. Тази перспектива има възможности, които са морално задължение (основавайки се на преценката за просперитет, законите и генерализирането) и могат да бъдат основани едновременно на антропоцентрични морални вазимовръзки и биоцентрични морални вазимовръзки. Детската връзка с дивите аспекти на природата, е важно и все още не добре развито знание за „дивото в нас“, и дори отчитането на страхът от някои животни, позволява развитието на морално разбиране за автономията, само организацията и свободата. Накрая, източниците предполагат, че детското морално развитие, чрез взаимодействие с природата, развива още повече моралността между хората; и то едновременно на микро генетично ниво и макро генетично в онтогенезата.